

De rol van de arts in de preventie van de gezondheidskloof bij kinderen

DR. LOUIS FERRANT – WGC MEDIKUREGEM-UNIVERSITEIT
ANTWERPEN

Arts en kansarmoede

Inleiding : machteloos wegens te complex ?

Armoede en sociale ongelijkheden in Brussel

Sociale gradiënt en gezondheid : oorsprong van de sociale gezondheidskloof

Onderwijs en vorming :ongelijk aan de start, een unfaire race

Gekleurde kansarmoede ?

Huis der Gezinnen : preventie van een gedetermineerde toekomst ?

Besluit

1° Is de arts machteloos ?

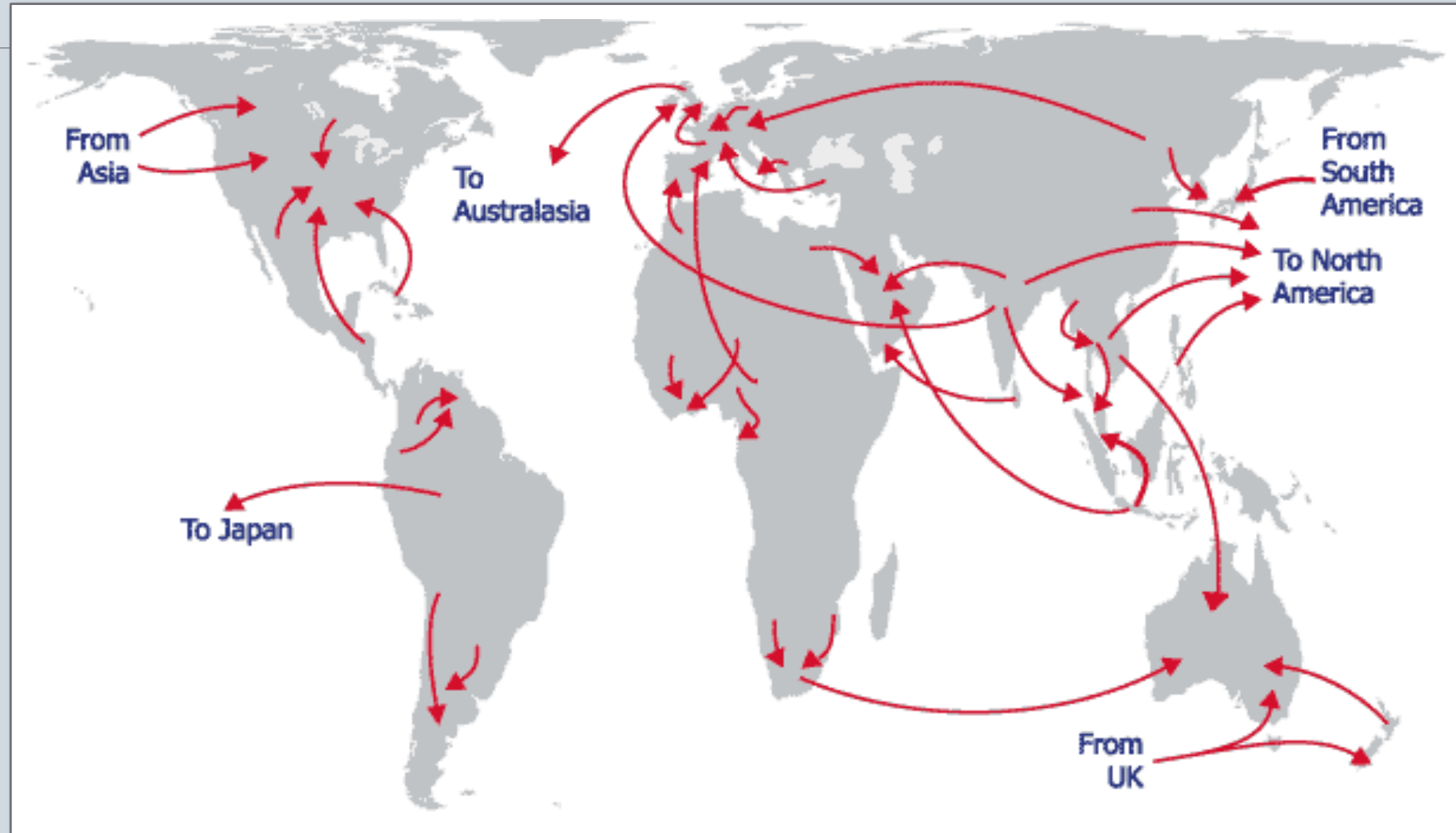
Buikgevoel dat wij niets kunnen veranderen aan de maatschappelijke bulldozer die op ons afkomt

Buikgevoel dat wij de banden herstellen , maar niets kunnen doen aan de oorzaken van de lekken

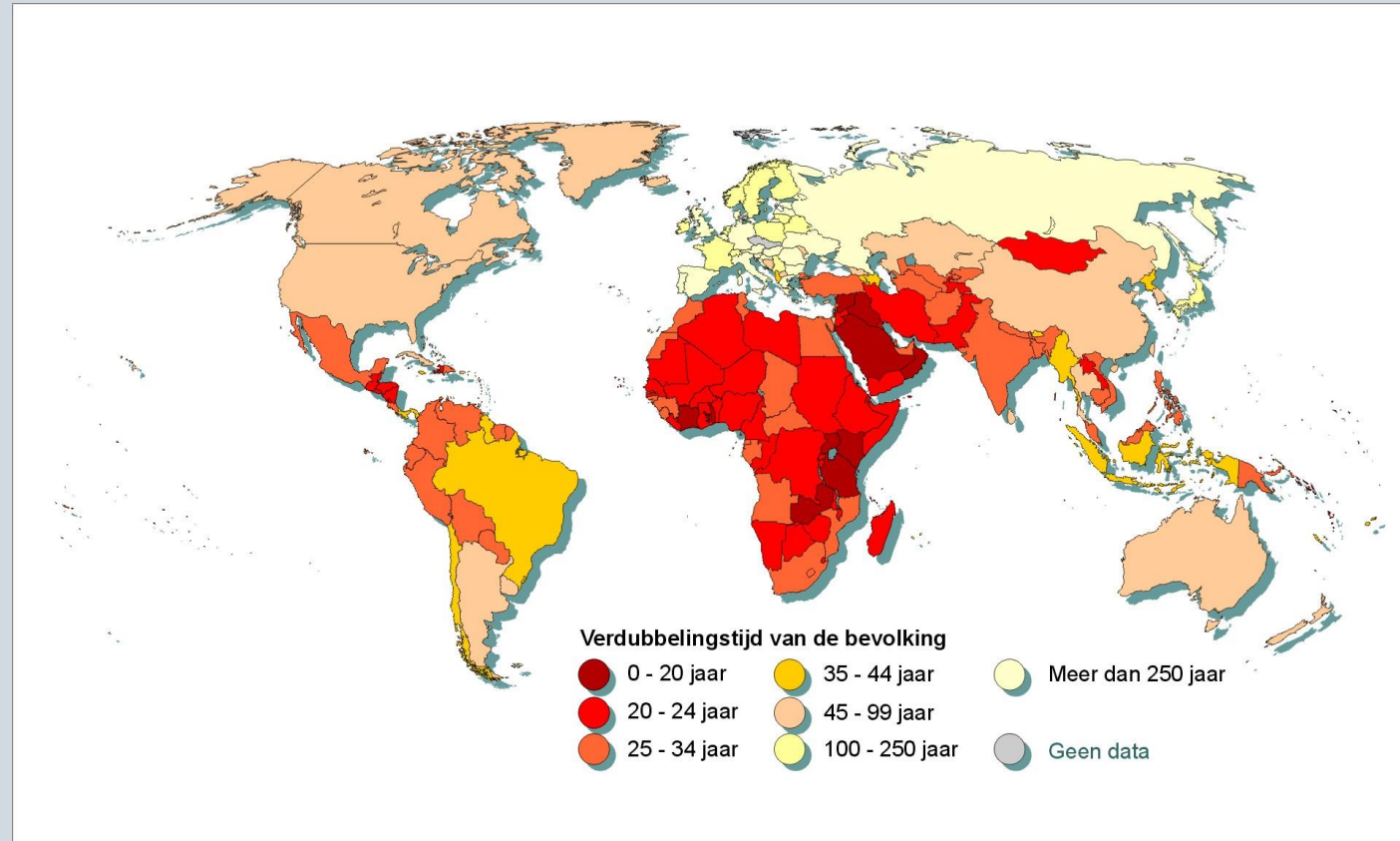
Buikgevoel dat onze job al zwaar genoeg is en dat de schoenmaker bij zijn leest moet blijven

Buikgevoel dat het ergste nog moet komen en dat de sociale gezondheidskloof alleen maar zal toenemen

Arbeidsmigratie: een wereldwijd fenomeen

Voorziene bevolkingsaangroei en migratiedruk

2° Een dringend avondconsult

Een 16jarige Roma-moeder komt met haar drie maand oude baby aanbellen

Zij heeft geen papieren , geen OCMWkaart voor DMZ en geen vast adres

De baby heeft diarree en koorts sinds 3 dagen

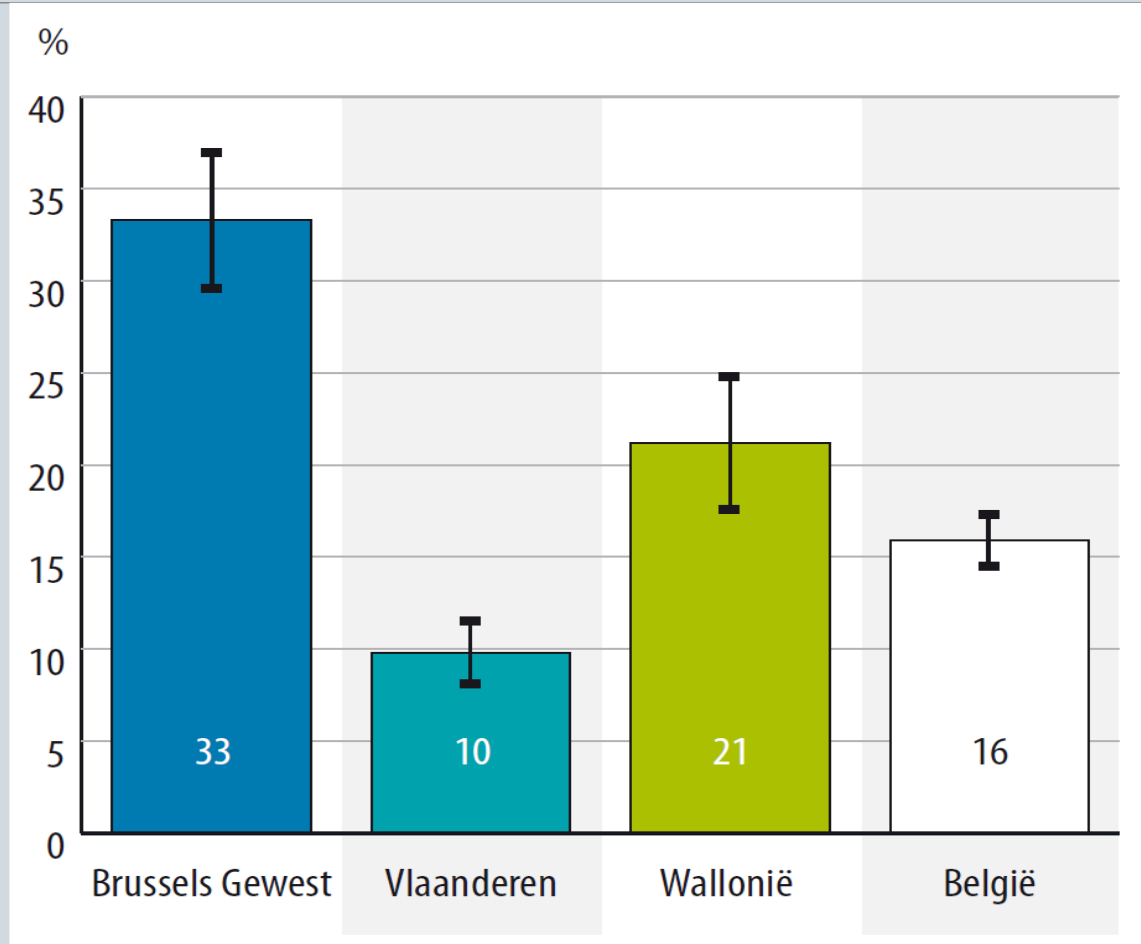
Bij onderzoek : baby , 5kg255gr ,met T°38,6

Moeder is bevallen in het lokale OCMW ziekenhuis , maar wordt er sindsdien geweigerd omdat ze de facturen niet betaald heeft

Uitzonderlijke situatie of het topje van de ijsberg ?

3° ARMOEDE IN BRUSSEL

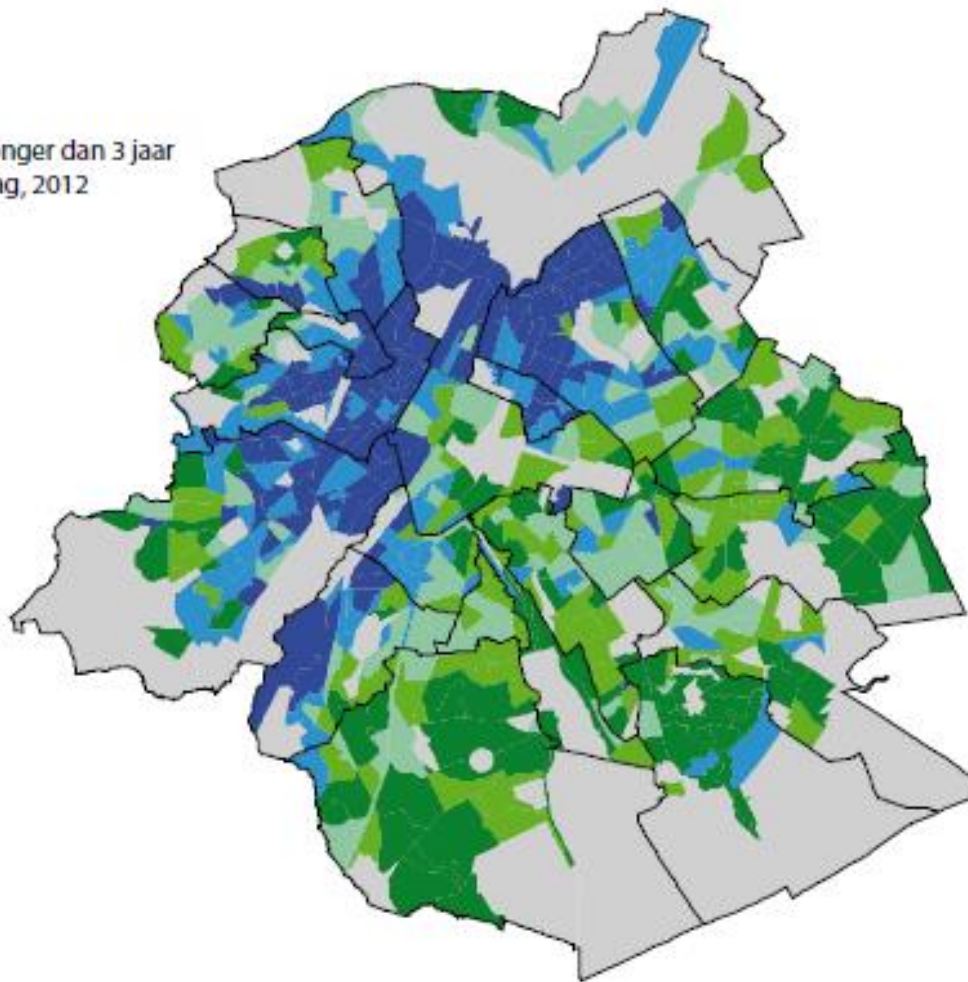
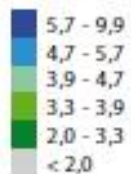
Aandeel van de bevolking onder de armoederisicogrens, België en de gewesten, inkomens 2016

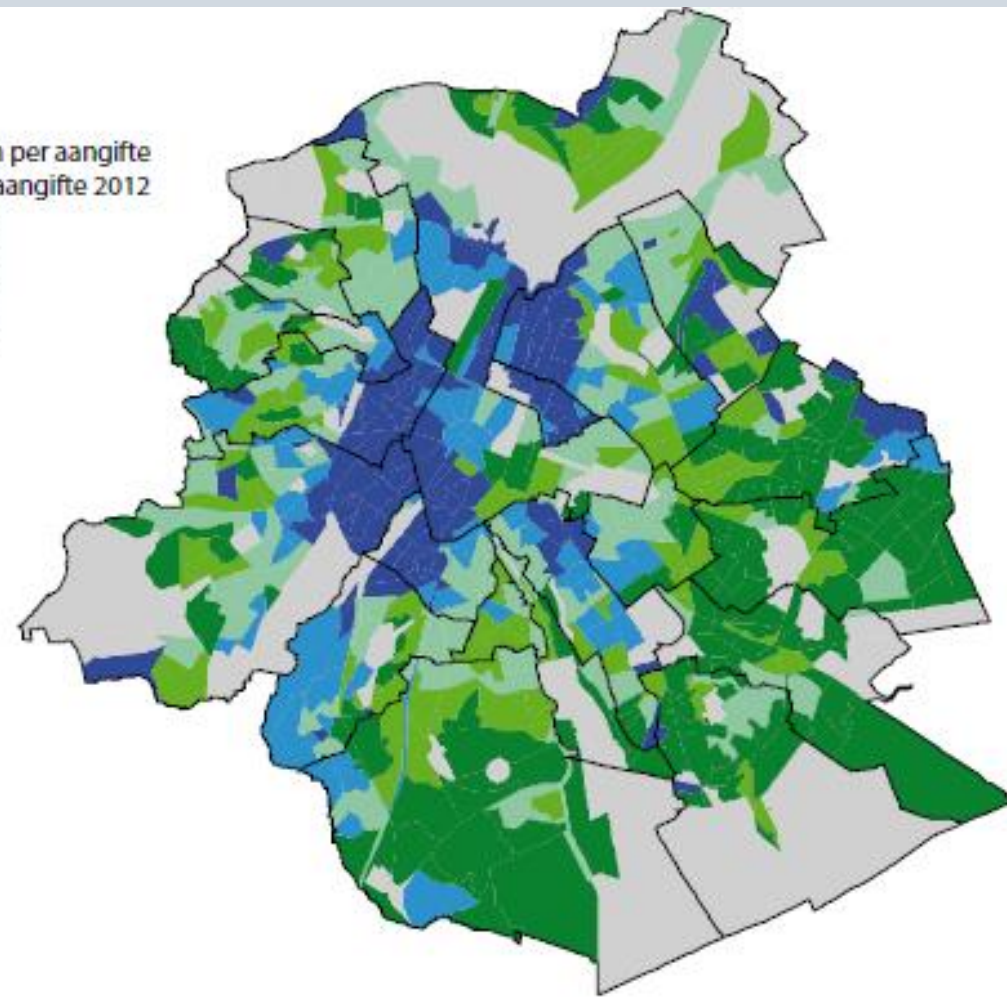
KINDERARMOEDE

Armoede in Brussel treft in het bijzonder kinderen en jongeren

Aandeel kinderen jonger dan 3 jaar in de totale bevolking, 2012

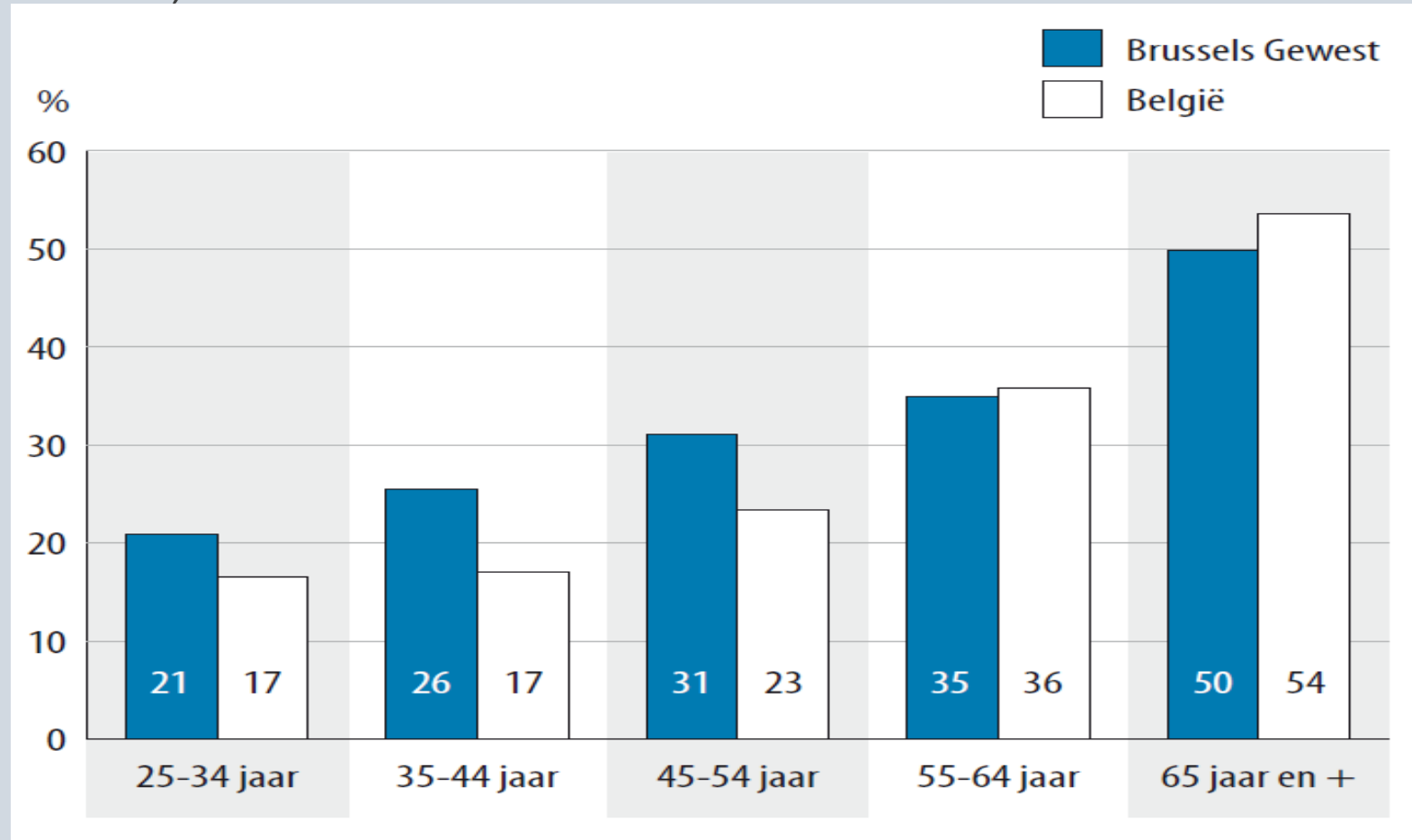

Mediane inkomen per aangifte inkomsten 2011, aangifte 2012

4° ONDERWIJS EN VORMING – LAAGGESCHOOLDE VOLWASSENEN

Aandeel van de bevolking van 25 jaar en ouder met ten hoogste een diploma van het lager secundair onderwijs naar leeftijd, België en Brussels Gewest, 2017

5° Een gekleurde kansarmoede ?

De socio-economische klasse bepaalt meer dan de afkomst de gezondheidsrisico's

In een grootstad gaan afkomst en lage socio-economische klasse dikwijls samen

Kinderen zijn een groep die tegelijk de meeste kansen moeten krijgen maar die ook het meest kwetsbaar zijn

Wat doet een huisarts bij al deze negatieve toekomstperspectieven ?

Een kroniek van een aangekondigde mislukking ?

Een 'vreemde' jongen

Ali is de oudste zoon uit een Marokkaans gezin

Heeft enuresis nocturna tot zijn 11 jaar en de ouders houden hem daarom ver weg van alle buitenschoolse activiteiten

Hij is nu 14 jaar oud en komt om de 3 maand met telkens met nieuwe 'vreemde' klachten : dyspnoe, een doorn in de keel, geluid in de buik..

Zijn moeder dringt telkens aan op onderzoeken ..

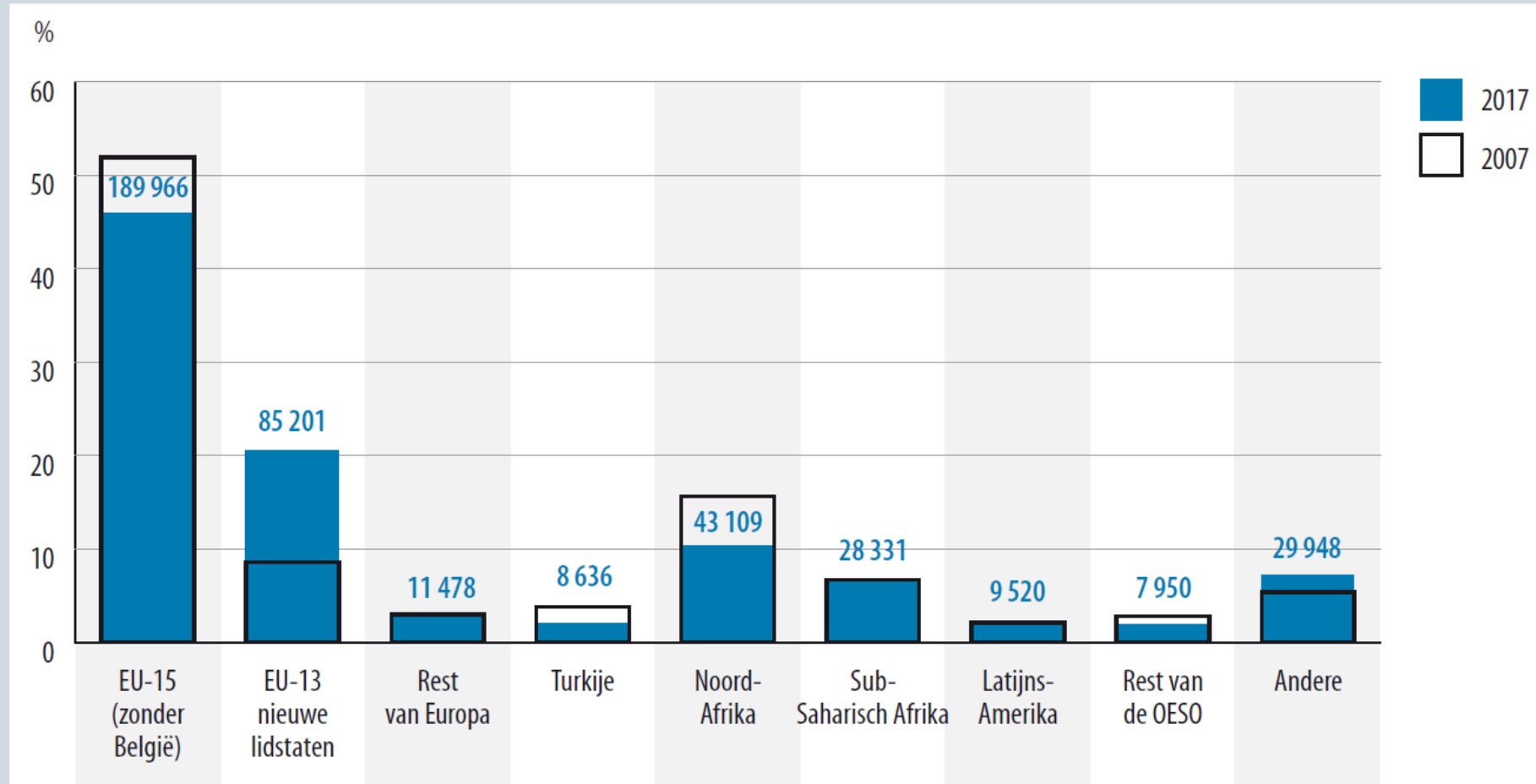
Eindelijk komt hij na lang aandringen alleen

Hij vertelt dat alles goed gaat, maar antwoordt niet op vragen over zijn hobby's ..hij zegt dat hij geen tijd heeft omdat de school teveel opdrachten geeft

Ik blijf zitten met een vreemd gevoel

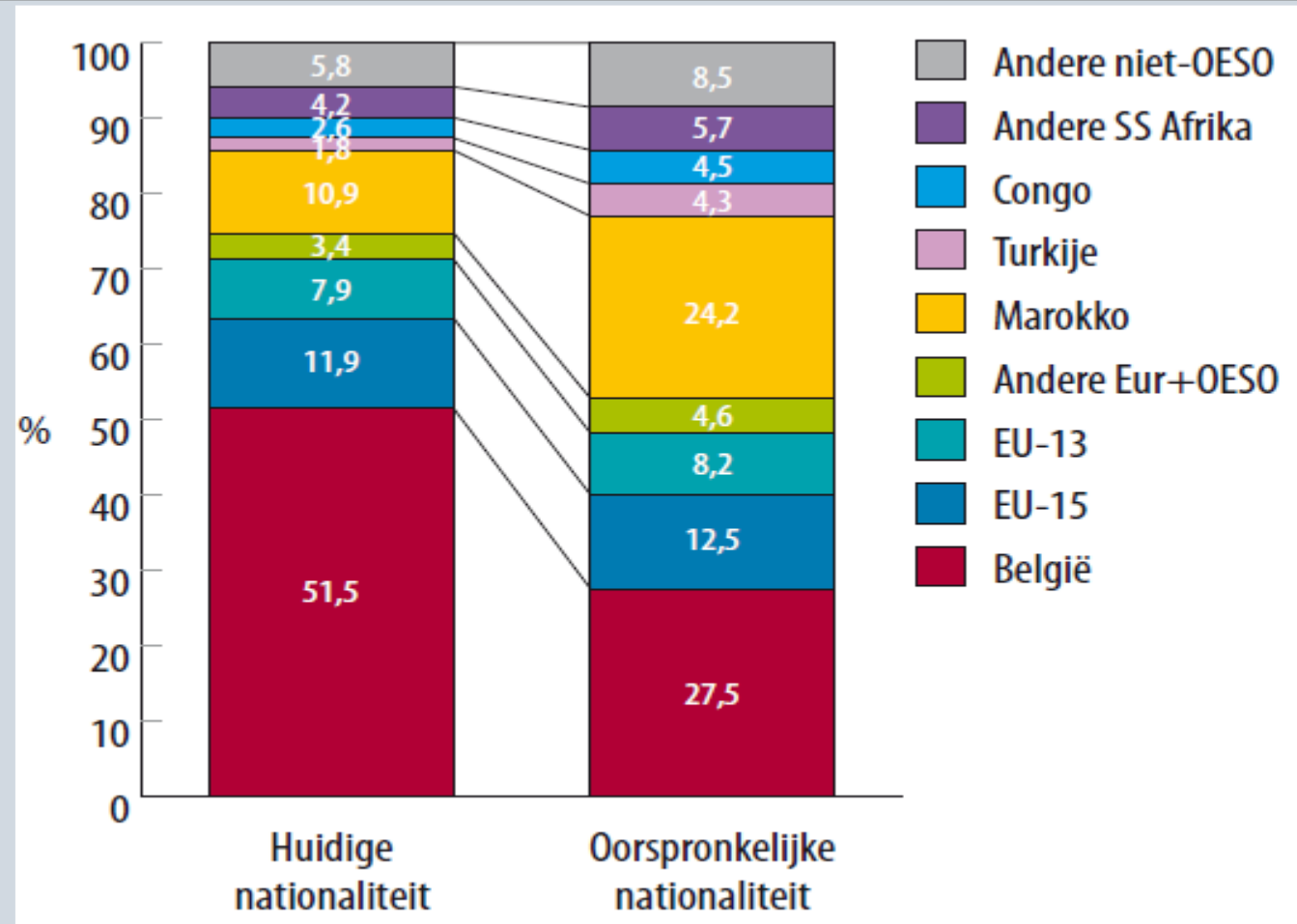
EEN INTERNATIONALE BEVOLKING

Verdeling van de niet-Belgische bevolking in het Brussels Gewest naar nationaliteit, 1 januari 2007 en 2017

EEN INTERNATIONALE BEVOLKING

Huidige en oorspronkelijke nationaliteit van de moeder, alle geboorten, Brussels Gewest, 2008-2011

Hoe eraan beginnen ?

Enkel inzetten op gezondheid(sgedrag) en het gezondheidssysteem is onvoldoende

De sociale determinanten : opleiding inkomen , tewerkstelling, leefomgeving zijn verklarende factoren voor de sociale gradiënt van gezondheidsongelijkheid

Deze sociale determinanten aanpakken is de meest succesvolle strategie

Hoe ?

1° Via structurele maatregelen : kinderbijslag, kinderopvang, sociale huisvesting, voorschoolse activiteiten ...)

2° Via lokale participatieve acties: prenatale begeleiding van kwetsbare zwangeren, , opvoedingsondersteuning, bereiken van hoog-risicogroepen..

6° Tussen intuïtie en evidence based aanpak :

Françoise Dolto : Maison vertes (maisons ouvertes) 1979, een open huis waar kwetsbare ouders met hun kinderen terecht kunnen

Het Huis der Gezinnen met 3 assen : opvoeding , voeding en taal (2000)

Abhijit V. Banerjee en Esther Duflo : Poor Economics. A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty (2011) : armoede moet als een concreet probleem wetenschappelijk bestudeerd en aangepakt worden, samen met de armen en niet over hun hoofden heen.

Hoe sociale determinanten van gezondheidsongelijkheid aanpakken ?

Kinderen als doelgroep en hefboom

1° de periode van de zwangerschap en de vroege kinderjaren is bepalend voor de latere gezondheid

2° kinderen moeten zo jong mogelijk vertrouwd gemaakt worden met de zorg voor hun gezondheid

3° het thema “gezondheid van het kind” is vaak de ideale hefboom is om gezinnen en gezondheidszorg dichterbij elkaar te brengen.

Bron : Kievitgroep (Werkgroep Sociale Gezondheidskloof -2014)

Huis der Gezinnen

Wat is het Huis der Gezinnen?

Ontstaan uit samenwerking van CEMG (centrum voor etnische minderheden en gezondheid vzw), de gemeente Anderlecht en CGGZ l'Eté/De zomer

Sinds 2003

Gelegen in Anderlecht, Kuregem

Inloopteam: erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin

Opdrachten

- bieden van cultuursensitieve gezinsondersteuning aan maatschappelijk kwetsbare aanstaande ouders en gezinnen met kinderen van 0 tot 6 jaar
- (toekomstige) professionals vormen in het cultuursensitief- en responsief werken met deze gezinnen
- netwerken (Brede school Kuregem, WGC Medikuregem Huis van het Kind, CGG, CAW,..)
- signaleren aan het beleid

Hoe?

- onthaal
 - via verschillende groepswerkingen:
 - Kirkoe: begeleiding van kwetsbare zwangeren en pas bevallen ouders
 - Babiloe 0-3j: accent op opvoeding en ontwikkelingsstimulering
 - Amodoe 3-6j: accent interactie en communicatie ouder – kind(eren)
 - Knabbel en Babbel: accent op gezonde voeding en opvoeding
- Ouders komen altijd samen met hun kind(eren) naar de groepswerking.
- Individuele begeleiding

(Op)Groeien in verbondenheid kirikoe: van het prille begin..tot ?

Project

- gestart als lokaal project kinderarmoede
- antwoord op een nood in de wijk
- samenwerkingsverband tussen Huis der Gezinnen, wijkgezondheidscentrum MediKuregem, OCMW van Anderlecht, Born in Brussels (VUB), regioteam K&G – Brussel Zuid
- loopt van 15 december 2013 tot heden...

Vaststelling

Heel wat maatschappelijk kwetsbare aanstaande ouders en ouders met baby's van 0 tot 9 maanden, vinden nog steeds geen of onvoldoende toegang tot het brede zorgaanbod.

Ook in latere fases blijkt dat ze moeilijk de weg vinden naar het reguliere zorgaanbod.

Ze maken zelden gebruik van de kinderopvang en de deelname aan het kleuteronderwijs ligt opvallend lager.

Gezinnen, en in het bijzonder de kinderen, beginnen hierdoor al te vaak met een 'achterstand' die moeilijk in te halen valt.

Basisidee

Vanuit de idee van vroegpreventie willen we deze gezinnen van bij het prille begin (tijdens en tot 9 maanden na de zwangerschap) sensibiliseren, ondersteunen, informeren en versterken zo kunnen ze

‘een goede start’ maken en krijgen zij en hun kinderen meer kansen.

Zorgaanbod bij Kirikoe

Prenatale consultatie in het kader van Centering Pregnancy in WGC Medikuregem met 2 ½ time vroedvrouwen.

- enkel normale zwangerschappen
- i.s.m. vroedvrouw van K&G voor psychosociaal luik
- i.s.m. ziekenhuis/gynaecoloog
- gratis
- huisbezoeken vooral postpartum
- groepen van 8-10 zwangeren met een vergelijkbare zwangerschapsduur

Wat heeft het meest succes bij Kirikoe ?

Lunchmoment met daaraan gekoppeld:

- **thematische uitwisseling**
(babymassage, borstvoeding, tandhygiëne, slaapritme, zelfzorg, enz.)
- **groeps kinesitherapie**

In een veilige en uitnodigende setting:

- **ruimte voor ontmoeting en uitwisseling**
- **uitbouwen sociaal netwerk**

6° Besluit : Minds are like parachutes ... they only function when open... Thomas Dewar

Contactgegevens

Huis der Gezinnen

Veeartsenstraat 20

1070 Anderlecht

Tel.: 02 526 16 30

info@huisdergezinnen.be

www.huisdergezinnen.be

www.huisvanhetkind.be

Bedankt en graag vragen !

